

## ԶԱՐԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ.

Թէ թուրն առնուս ու խոցոտես մարդու մը սիրտ անդլթարար ,  
Շատ անգամ ոչ այնչափ վրնաս կընես որչափ լեզուովըդ չար :

Ուրիշներուն համար բարիք երբ ալ ըսեմք՝ է ճըշմարիտ ,  
Զարիք մը թէ որ ըսեմք , եթէ սուտ չէ՝ մեծցած է միշտ :  
Զար խօսքը շուտ կըտարածուի՝ ինչպէս փայլակ եւ սրտաւում ,  
Զի նախանձու ամպէն կենէ , ուր բունեալ է թուխ չարութիւն :  
Խորհրդապահ մարդիկ շատ կան , բայց ըզբարին լըռող միայն .  
Որքանն եւս անքան խոհեմ՝ որ բարեկամն ալ կըմոռնան :

Ո՞ր բարին , որ քաջութիւնը չէ ընկած միշտ ընդ չար լեզուով .  
Հերքիւլէն անգամ ըսուեր էր վատ եւ թոյլ վարքով բարքով ,  
Սոկրատ մեծ փիլիսոփան բամբաստեցաւ իբր անատուած ,  
Եւ Կատոն իմաստասէրն իբրեւ մատնիչ իւր հայրենեաց .  
Սկիպիոն իբրեւ անխիղճ վատնող գանձու հասարակաց ,  
Մարտիրոսը իբրեւ կռապաշտ , եւ առաքեալք իբրեւ կախարդ :  
Ո՞վ կըրնայ գանգատ ընել՝ այսքան տեսեալ օրինակներ ,  
Ո՞վ այնքան ինքնահաւան՝ որ զինք գընէ ամենէն վեր :

Վայ անոր որ նախանձու թունով գեղած իրեն լեզուն ,  
Պաշտպան կենէ բըռնաւորին կամ կըգատէ զարդարութիւն .  
Բայց ներեմք այն տըգիտին՝ որ իւր հոգւոյն աչօքն է կոյր ,  
Թէ եւ ուսման արեւ ծագի , նորա համար մութն է տըխուր :

Եւ ինչո՞ւ մարդիկ այսքան չար խօսելու լինին պատրաստ ,  
Ինչո՞ւ ամէն ախանջ չարիք մը լսելու համար է զգաստ .  
Վասն զի ամենայն մարդ փոքր իշատէ չար է սըրտիւ .  
Երբ լըսէ որ եւ այլք են չար , կարծէ թէ այն իւր է պատիւ .  
Նըմանը զիւր նըմանը միշտ կըյիշէ ու կըսիրէ .  
Դուն ինչո՞ւ կըզարմանաս երբ չարը չար խօսիլ սիրէ .  
Բայց ախոս որ չարախօսը այն առակը միտք չեն բերեր  
Թէ մարդ չարիք լըսել կուզէ , բայց չարախօսը չըսիրեր :

Մարդ կայ , կարծէ թէ ամէնքը զինք կըսիրեն , վրան կըմեռնին .  
Մինչդեռ այլք զինքը մեծ յիմար կամ խաբէբայ կըհամարին :  
Ամէն մարդ այնպէս կաւտայ , այնպէս կըսուի ամենայն տեղ ,  
Բայց չըկայ մէկն որ զայն ըսէ իրեն յայտնի ու տեղնիտեղ .



Այնպէս խաբուած կապրի խեղճն այն իբրեւ հանգիստ եւ ապահով,  
Գուցէ նաեւ մեռնի երթայ՝ ստոյգը երբէք չիմանալով:

Պէտք է ամէն պաշտօնատէր հաւատարիմ մէկն ունենայ  
Որ սիրաւ ընէ ըսել իրեն այլոց կարծիքը իւր վերայ,  
Ասով միայն շատ սրխալմանց առջեւն առնուլ է կարելի,  
Շատ սրխալմանց դարմանն ընել եւ ունենալ վարք գովելի:

Խոհեմութիւնն ալ այս կռիւն որ չըլինիս դու չարախօս,  
Եւ մի կարծեր թէ կարգէ գուրս աղէկութիւն մը կընես հոս:  
Կան առիթներ յորըս պարտք է խարդախութիւնը դուրս հանել,  
Կամ թէ չարի մը պատրաստած որոգայթէն մարդ աղատել,  
Բայց եւ միշտ պարտք է լաւ մարդուն աղէկութիւնը հռչակել,  
Եւ այնպէս եւս առաւել նորա օգուտը մեծցընել:

Զըրդարաութիւն եւ սրտութիւն են իրարու միշտ օգնական,  
Երկրորդն ամօթ բերող մարդուս, առջինը ցած սրբախ նըշան.  
Ուրիշ ամէն ախտ մոլութիւնը՝ իրենց համար գտնեն պաշտպան,  
Միայն սօքա երկուքն անարգ՝ չունին եւ ոչ մի բարեկամ.  
Սակայն ախոս որ այս երկու ախտերս ալ շատ են տարածուած,  
Մանաւանդ խիստ ընդունելի են այժմու շատ մեծամեծաց:

Ինչ պատուական բան է լինել ճըշմարտախօս, ըզգոյշ, խոհեմ,  
Այնպէս որ երբ ըսես Այո, ոչ ոք իշխէ կալ քեզ ընդդէմ:  
Իրաւ, այժմու քաղաքավար մարդկանց շատն ալ սուտեր կըսեն,  
Բայց պատուաւոր քաղաքավարը միշտ խօսքերուն չափ կըզընեն:

Շատ գրգռուարին է բան պատմել՝ չըհակելով իձախ կամ յաջ,  
Եւ աւելի գրգռուար՝ ճանչնալ ըստոյգ խօսողն ու վայրահաջ.  
Ճըշմարտութիւն մը որ անցնի հարիւր բերնէ ու հասնի քեզ,  
Ինչ կըզառնայ՝ երբ ամէն մարդ աւելցընէ բաներ պէսպէս:  
Մէկ պարագայ մ՝ աւել պակաս՝ սրբան տարբեր կընէ ըզբան.  
Առօրարար այսպէս կրսնն է սուտ խօսքի յառաջաբան:

Իսկ գուն, սլ չարախօսեալ, զըրպարտութեամբ թէ շրիտիս,  
Գիացիր որ խեղճ հոգւոյ ես տէր, եւ քաջութիւն բընաւ չունիս.  
Եւ յիրաւի, քեզ ինչ է փոյթ՝ թէ չըգիտցողք քեզ ինչ կըսեն,  
Երբոր կըրնաս այնպէս շարժիլ որ լաւ ք ըզքեզ լաւ ճանաչեն: